

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference**การผลิตสตรอเบอรี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่**
Strawberry Production Adhering to Good Agricultural Practice by Farmers in
Samoeng District of Chiang Mai Provinceสัชชัย ปัญจะเรือง (Sanchai Panjaruang)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²สินีนุช คุรุาเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmueng Sanserm)³**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอรี่ (2) การผลิตและการตลาดสตรอเบอรี่ โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) (3) ความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอรี่ โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสตรอเบอรี่ โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช และ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตสตรอเบอรี่ โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชประชากร คือเกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอรี่ ใน 8 หมู่บ้านของตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 419 ราย ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตสตรอเบอรี่อย่างยั่งยืนอำเภอสะเมิง ปี 2557 หมู่บ้านละ 20 ราย รวม 160 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 42.44 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด จำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.23 คน มีประสบการณ์ปลูกสตรอเบอรี่เฉลี่ย 9.80 ปี พื้นที่เกษตรเฉลี่ย 4.73 ไร่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักปลูกสตรอเบอรี่ พื้นที่ปลูกสตรอเบอรี่เฉลี่ย 2.66 ไร่ แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.62 คน หนึ่งในสามใช้แหล่งเงินทุนจาก ธกส. รายได้จากการขายสตรอเบอรี่ต่อปีเฉลี่ย 208,877.50 บาท รายได้จากการขายสตรอเบอรี่ต่อไร่เฉลี่ย 279,140.83 บาท รายได้จากการขายพืชอื่นต่อปีเฉลี่ย 60,203.49 บาท รายจ่ายจากการปลูกสตรอเบอรี่ต่อไร่เฉลี่ย 30,375.83 บาท รายจ่ายจากการปลูกพืชอื่นต่อปีเฉลี่ย 21,298.85 บาท รายจ่ายครัวเรือนนอกภาคการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 71,922.50 บาท ระยะเวลาในการรวมกลุ่มเฉลี่ย 7.35 ปี (2) ส่วนมากปลูกสตรอเบอรี่พันธุ์ 329 มากกว่าครึ่งปลูกบนที่เนิน หนึ่งในสามใช้ใบตองตึงเป็นวัสดุคลุมแปลงเกือบทั้งหมดใช้ปุ๋ยเคมี (3) เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านการปลูกสตรอเบอรี่อยู่ในระดับมาก แหล่งความรู้ของเกษตรกรระดับมากได้แก่ ภาควิชาการส่งเสริมการเกษตร และการอบรม (4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการผลิตสตรอเบอรี่ โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชในเชิงบวก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ระยะเวลาในการรวมกลุ่ม ในเชิงลบ ได้แก่ พื้นที่ปลูก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับไปปฏิบัติ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ บุคคล/กลุ่ม/มวลชน (5) ปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพออยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะ ต้องการให้มีน้ำพอใช้ตลอดทั้งปี โดยการขุดเจาะบ่อบาดาล หรือการสนับสนุนบ่อเก็บน้ำจากหน่วยงานรัฐ

คำสำคัญ: การผลิตสตรอเบอรี่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

1 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา/แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร คณะ/สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sanchai.doae@gmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ภาควิชา/แขนงส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

3 รองศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชา/แขนงส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this study were (1) to study social and economic fundamental states of farmers who had planted strawberry in Samoeng District, Chiang Mai Province; (2) to study strawberry production adhering to good agricultural practice (GAP) and its marketing; (3) to study their agricultural knowledge, knowledge sources, and opinions on strawberry plantation adhering to good agricultural practice (4) to study factors affecting their adoption towards strawberry production technology adhering to good agricultural practice ; and (5) to study their problems and suggestions on strawberry production adhering to good agricultural practice .The population in this study was 419 farmers who had planted strawberry in 8 villages in Bo Kaew Sub-District of Samoeng District, Chiang Mai Province. The 160 samples were selected by using random sampling method specifying only the farmers who participated in the extension project on sustainable strawberry production of Samoeng District in 2014, 20 farmers per village. The data were collected by interviewing the samples. The statistical method used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation, and multi-regression analysis. The findings of this study were as follows: (1) almost all of the studied farmers were male, with average age at 42.44 years. They were mostly educated at higher primary level. The average number of their family members was 4.23 persons. The average period of their experience in strawberry planting was 9.80 years. Their average area used in agricultural sections was 4.73 Rai. Their main occupation was mostly a farmer who planted strawberry. Their average area used in strawberry planting was 2.66 Rai. The average number of the labor in their family was 2.62 persons. One-third of them took out loans from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives to be their capital. Their average income deriving from selling strawberry was 208,877.50 Baht/year and 279,140.83 Baht/Rai, while their average income deriving from selling other plants was 60,203.49 Baht/year. Their average expenditure on planting strawberry was 30,375.83 Baht/Rai, while their average expenditure on planting other plants was 21,298.85 Baht/year. Their average household expenditure on non-agricultural sections was 71,922.50 Baht/year. And the average period of their uniting in strawberry production was 7.35 years. (2) it was found that they mostly planted strawberry in “329” tribe. More than a half of them planted their strawberry on the highland. One-third of them covered their strawberry patches with banana leaves, and almost all of them applied chemical fertilizer to their strawberry plantation. (3) their agricultural knowledge of strawberry planting was at high level, most knowledge sources for them was agricultural extension officer and training.(4) factors correlated with strawberry production adhering to good agricultural practice in positice include knowledge and understanding, the period of their uniting in strawberry production, negatives include the size of their area used in planting strawberry, and factors related to strawberry production adhering to good agricultural practice, their knowledge sources, individual/ group/mass media. (5) the studied farmers had problems at medium level on the insufficiency of their water sources. They suggested that underground water ponds should have been dug in order that they would have been supplied with water sufficiently all the year, or government sectors should have supplied them with water storing ponds sufficiently.

Keywords: Strawberry production, Good agricultural practice, Samoeng District, Chiang Mai Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

สตอเบอรี่เป็นผลไม้ที่มีรสชาติอร่อยและเป็นที่ยุ้จักกัน โดยทั่วไปมาหลายร้อยปีมาแล้วในช่วงสิบปีที่ผ่านมาพบว่าผลผลิตสตอเบอรี่ ที่ใช้สำหรับบริโภคเป็นผลสดและใช้ในเชิงอุตสาหกรรมแปรรูปได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในประเทศไทยจะมีพื้นที่ปลูกสตอเบอรี่ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคเหนือ เช่นบางอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย และในบางจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดเลยและจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้นสตอเบอรี่จึงถูกพิจารณาจัดเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ซึ่งสามารถช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกจำนวนมากให้ดีขึ้นทั้งพื้นที่ราบและบนที่สูง

พื้นที่การปลูกสตอเบอรี่ของประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา เนื่องมาจากการขยายตัวของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยเฉพาะในด้านการนำมาแปรรูปพื้นที่การผลิตส่วนใหญ่จะอยู่ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย โดยเฉพาะอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่การผลิตสตอเบอรี่ ประมาณ 3,174 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิง,2557) ซึ่งนับว่าเป็นพื้นที่การผลิตสตอเบอรี่มากที่สุดในประเทศไทย

สตอเบอรี่เป็นพืชหนึ่งที่มีโรค แมลง และศัตรูรบกวนมากนับตั้งแต่ระยะกล้าไปจนถึงระยะเก็บเกี่ยวเกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกวิธีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูสตอเบอรี่เพราะผลที่ได้จากการใช้สารเคมีเห็นได้อย่างชัดเจนและรวดเร็วกว่าการใช้วิธีอื่นในการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงทำให้สภาพการผลิตสตอเบอรี่ไม่มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวเกษตรกรผู้ผลิตเองและผู้บริโภค ผลผลิตสตอเบอรี่เป็นที่ขึ้นชื่อว่ามีการใช้สารเคมีตกค้างมากที่สุดพืชหนึ่ง ทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคลดลงไปมาก

ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มความมั่นใจในการบริโภคสตอเบอรี่ให้กับผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น สำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิงได้มีการจัดการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(GAP)ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกสตอเบอรี่ในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสตอเบอรี่ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยจากการใช้สารเคมี เป็นที่ต้องการของตลาดและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคมากขึ้นซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การผลิตสตอเบอรี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสตอเบอรี่
2. เพื่อศึกษาการผลิตและการตลาดสตอเบอรี่โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)
3. เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็น ของเกษตรกรผู้ปลูกสตอเบอรี่โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)
5. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตสตอเบอรี่โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการผลิตสตรอเบอร์รี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปรอิสระ(independent variable)

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- 1.1 อายุ
- 1.2 ระดับการศึกษา
- 1.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- 1.4 ประสบการณ์ในการปลูกสตรอเบอร์รี่

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

- 2.1 ขนาดพื้นที่ปลูกสตรอเบอร์รี่
- 2.2 รายได้จากการขายสตรอเบอร์รี่ต่อปี
- 2.3 รายได้จากการขายสตรอเบอร์รี่ต่อไร่
- 2.4 จำนวนแรงงานในครัวเรือน
- 2.5 รายจ่ายที่ใช้ต่อไร่

3. ปัจจัยทางสังคม

- 3.1 การเป็นสมาชิกกลุ่ม
- 3.2 ระยะเวลาในการร่วมกลุ่ม
- 3.3 ตำแหน่งทางสังคม

4. ปัจจัยความรู้และแหล่งความรู้และปัญหา

- 4.1 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร
- 4.2 แหล่งเรียนรู้ บุคคล/กลุ่ม/มวลชน
- 4.3 ปัญหาในการผลิต

ตัวแปรตาม(dependent variable)

1. ความคิดเห็นต่อการผลิตสตรอเบอร์รี่
โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

2. การยอมรับการผลิตสตรอเบอร์รี่
โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ในทั้ง 8 ประเด็น ดังนี้

1. แหล่งน้ำ
2. พื้นที่เพาะปลูก
3. การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร
4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต
5. การบันทึก
6. การผลิตให้ได้คุณภาพ
7. การจัดการกระบวนการผลิต
8. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอร์รี่ใน 8 หมู่บ้านของตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 419 ราย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

กลุ่มตัวอย่างทำการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตสตรอเบอร์รี่อย่างยั่งยืน อำเภอสะเมิง ปี 2557 พร้อมได้รับการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นเพื่อขอรับการรับรอง GAP หมู่บ้านละ 20 ราย รวม 160 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 6 ตอน โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (Pre Test) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 20 ราย นำผลการสัมภาษณ์ ไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Reliability Consistency) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยความรู้และแหล่งความรู้ความคิดเห็นโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับการผลิตสตรอเบอร์รี่ โดยการปฏิบัติการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ในเชิงความคิดเห็น และในเชิงการปฏิบัติ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดเป็นเพศชายอายุเฉลี่ย 42.44 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด จำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.23 คน โดยมีประสบการณ์ในการปลูกสตรอเบอร์รี่เฉลี่ย 9.80 ปี

2) สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 4.73 ไร่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักปลูกสตรอเบอร์รี่ ปลูกพืชไร่เป็นอาชีพรอง พื้นที่ปลูกสตรอเบอร์รี่เฉลี่ย 2.66 ไร่ พื้นที่ปลูกสตรอเบอร์รี่ของตนเองเฉลี่ย 2.48 ไร่ พื้นที่ปลูกสตรอเบอร์รี่ที่ดินเช่าเฉลี่ย 2.44 ไร่ พื้นที่ปลูกสตรอเบอร์รี่อาศัยผู้อื่นทำไม่มีค่าเช่าเฉลี่ย 2.33 ไร่ แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.62 คน แรงงานจ้างประจำเฉลี่ย 2.70 คน แรงงานจ้างชั่วคราวเฉลี่ย 1.90 คน เกษตรกรหนึ่งในสามใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เกษตรกรส่วนมากจำหน่ายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลาง รายได้จากการขายสตรอเบอร์รี่ต่อปีเฉลี่ย 208,877.50 บาท รายได้จากการขายสตรอเบอร์รี่ต่อไร่เฉลี่ย 279,140.83 บาท รายได้จากการขายพืชอื่นต่อปีเฉลี่ย 60,203.49 บาท รายได้จากเงินเดือนประจำต่อปีเฉลี่ย 48,378.57 บาท รายได้จากการรับจ้างต่อปีเฉลี่ย 33,240.74 บาท รายได้จากอื่นๆต่อปีเฉลี่ย 31,857.14 บาท รายจ่ายจากการปลูกสตรอเบอร์รี่ต่อไร่เฉลี่ย 30,375.83 บาท รายจ่ายจากการปลูกพืชอื่นต่อปีเฉลี่ย 21,298.85 บาท รายจ่ายครัวเรือนนอกภาคการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 71,922.50 บาท

3) สภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรมาร้อยละ 41.9 เป็นกลุ่มลูกค้า ธกส. ระยะเวลาในการรวมกลุ่มเฉลี่ย 7.35 ปี เกษตรกรร้อยละ 75.0 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

2. การผลิตสตรอเบอร์รี่โดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)

เกษตรกรร้อยละ 76.2 ปลูกสตรอเบอร์รี่พันธุ์ 329 โดยเกษตรกรร้อยละ 95.0 เก็บไหลเอง เกษตรกรร้อยละ 68.1 ปลูกบนที่เนิน เกษตรกรร้อยละ 42.5 ใช้ใบตองตึงเป็นวัสดุคลุมแปลง เกษตรกรร้อยละ 65.6 อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เกษตรกรร้อยละ 55.6 ปรับปรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรร้อยละ 51.9 ปลูกพืชหมุนเวียน เกษตรกรร้อยละ 81.9 กำจัดวัชพืชโดยแรงงานคน และ เกษตรกรร้อยละ 75.0 กำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมี

3. ความรู้ แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกสตอเบอรี่

1) ระดับความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกสตอเบอรี่ ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเกือบร้อยละ 95.6 มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับการผลิตสตอเบอรี่ปลอดภัยโดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 12.57 คะแนน จากคะแนนความรู้ทั้งหมด 15 คะแนน โดยพบว่าเกษตรกรมีค่าคะแนนความรู้เรียงจากคะแนนมากไปหาคะแนนน้อย ในประเด็นต่อไปนี้ คือ การสวมถุงมือ และใช้ภาชนะที่สะอาดในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ช่วงที่ไม่มีการปลูก

สตอเบอรี่ควรปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อช่วยรักษาอินทรีย์วัตถุในดินลดปัญหาเรื่องวัชพืช แมลง และ โรคต่างๆ และการคลุมแปลง เพื่อรักษาความชื้นในดิน ป้องกันวัชพืช ลดความหนาวเย็นในฤดูหนาว ป้องกันไม่ให้ผลผลิตสัมผัสกับดิน

2) แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกสตอเบอรี่ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลทางการเกษตรจากแหล่งความรู้โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อยโดยแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สื่อบุคคลนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และ สื่อกลุ่มได้แก่การอบรม ตามลำดับ และแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลทางการเกษตรอยู่ในระดับน้อย คือ สื่อบุคคลได้แก่ โทรศัพท์ และ สื่อบุคคลได้แก่อินเทอร์เน็ตตามลำดับ

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรใน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคิดเห็นต่อการผลิตสตอเบอรี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ และระยะเวลาในการร่วมกลุ่ม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบได้แก่ พื้นที่ปลูกสตอเบอรี่

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการยอมรับไปปฏิบัติต่อการผลิตสตอเบอรี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่แหล่งเรียนรู้ บุคคล/กลุ่ม/มวลชน

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ในภาพรวมปัญหาของเกษตรกรพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่จัดอยู่ในระดับมากที่สุดของเกษตรกร มีเพียง 1 ประเด็น คือปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอส่วนประเด็นปัญหาที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือปัญหาการบันทึกข้อมูลเนื่องจากการเขียนหนังสือไม่เป็น

ข้อเสนอแนะ เกษตรกรเสนอแนะว่า ต้องการให้มีน้ำพอใช้ตลอดทั้งปี โดยการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล หรือการสนับสนุนบ่อน้ำจากหน่วยงานรัฐ เกษตรกรยังต้องการเครื่องมือวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน พร้อมทั้งสนับสนุนด้านปุ๋ยพืชสดจากภาครัฐอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมควรให้เจ้าหน้าที่อบรมเรื่องการใช้สารเคมีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ความรู้ในการใช้สารเคมี สารชีวภัณฑ์ การเก็บเกี่ยวในระยะปลอดภัย การบันทึกข้อมูลแปลงควรทำแบบฟอร์มให้ง่ายต่อการบันทึก และการจัดหาตลาดมารับเพื่อแก้ปัญหาการกีดกันจากโบรคเกอร์ในพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการผลิตสตอเบอรี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่สามารถอภิปรายประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. การผลิตสตอเบอรี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติทางการผลิตสตรอเบอรี่ โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556, น.1-12) ได้ออกประกาศเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารในประเด็นดังนี้ คือ

1.1 แหล่งน้ำจากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ สอดคล้องกับข้อกำหนดน้ำที่ใช้ในแปลงปลูก ต้องเลือกแหล่งปลูกที่มีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะใช้ในการผลิตพืชให้มีคุณภาพ

1.2 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมากกว่าครึ่งปรับปรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปลูกพืชหมุนเวียนสอดคล้องกับข้อกำหนด มีการจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์เคมีและกายภาพผู้ผลิตผลในระดับที่จะทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภคโดยใช้ปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดินที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสอดคล้องกับข้อกำหนด การดูแลรักษาพื้นที่ที่ปลูกพืชเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน

1.3 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บ จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมากกว่าหนึ่งในสามใช้ใบตองตึงเป็นวัสดุคลุมแปลงสอดคล้องกับข้อกำหนด การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลิตผลที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงปลูกแล้วและไม่วางผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดิน โดยตรงและยังรวมถึงการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

1.4 วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรสามในสี่กำจัดวัชพืชโดยแรงงานคนและสารเคมี สอดคล้องกับข้อกำหนดใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสมเพื่อลดการใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการผลิตสตรอเบอรี่ โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ จากผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการผลิตสตรอเบอรี่ โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(GAP) ในเชิงความคิดเห็น กล่าวคือถ้าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตสตรอเบอรี่เพิ่มมากขึ้นจะทำให้เห็นด้วยยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเอกรินทร์ ปิ่นทะนา (2550, น.73) ได้วิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปลูกสตรอเบอรี่ในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความรู้ในการปลูกสตรอเบอรี่ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการปลูกสตรอเบอรี่ โดยเกษตรกรยังมีความรู้มากก็จะนำความรู้ไปปฏิบัติในการปลูกสตรอเบอรี่ได้ถูกต้อง และเหมาะสมมากขึ้น และ สุระกุล สุภามาตา (2549, น.96) ทำการวิจัยความต้องการเทคโนโลยีการผลิตสตรอเบอรี่ของเกษตรกรในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่พบว่าความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตสตรอเบอรี่ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเทคโนโลยีการผลิตสตรอเบอรี่ของเกษตรกร

2.2 ระยะเวลาในการร่วมกลุ่ม จากการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการผลิตสตรอเบอรี่ โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ในเชิงความคิดเห็นกล่าวคือเมื่อเกษตรกรมีการร่วมกลุ่มทางสังคมในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นจะทำให้เกษตรกรเห็นด้วยต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ยิ่งขึ้น โดยอาจเนื่องมาจากการรวมกลุ่มต่างๆของเกษตรกรในทางปฏิบัติจะมีกฎ เกณฑ์ข้อกำหนด และแนวทางการปฏิบัติของกลุ่ม สอดคล้องกับโสภา พิสมัย (2543, น.14-15) ระบุปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นไว้ว่ากลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นเกิดความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่เป็นอยู่

2.3 พื้นที่ปลูกสตอเบอรี่ จากการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นต่อการผลิตสตอเบอรี่ โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) คือถ้าขนาดพื้นที่ปลูกสตอเบอรี่เพิ่มมากขึ้น ความเห็นด้วยของปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) จะลดลง อาจเนื่องมาจากพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลถึงการจัดการที่มากทำให้เกษตรกรเกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติตามข้อกำหนด

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเชิงปฏิบัติต่อการผลิตสตอเบอรี่ โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

3.1 แหล่งเรียนรู้ บุคคล/กลุ่ม/มวลชน จากการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการผลิตสตอเบอรี่ โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ในเชิงการปฏิบัติกล่าวคือถ้าเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) จากแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อมวลชนมากจะมีการนำแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ไปปฏิบัติในการปลูกสตอเบอรี่และใช้ในกระบวนการผลิตได้มากขึ้น สอดคล้องกับปรมะ สตะเวทิน (2526, น.126 – 127) กล่าวว่าข่าวสาร สามารถกระจายเรื่องราวความรู้ เปิดเผยไปสู่คนส่วนใหญ่ ซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน และไปถึงผู้รับพร้อมกัน มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวโน้มทางวัฒนธรรมของมวลชนและโศภา พิสมัย(2543, น.14-15)ระบุว่าสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่างๆเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆของแต่ละบุคคล และอำนาจ ปาลาศ (2547, น.90) ทำการวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่ของเกษตรกรในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัจจัยแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เกษตรกรได้รับมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่นำไปปฏิบัติ และสุระกุล สุภามาลา(2549, น.98) ทำการวิจัยของความต้องการเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่ของเกษตรกรในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า แหล่งความรู้เรื่องการปลูกสตอเบอรี่ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ วารสารทางการเกษตร เพื่อนบ้าน ผู้นำท้องถิ่น นิทรรศการ การฝึกอบรม/ประชุม/สาธิต เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ พนักงานบริษัทเอกชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่ของเกษตรกรและกฤตวรรณ เวชกิจ(2555, น.84) ได้ทำการวิจัย พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกกาแฟมีผลต่อการยอมรับเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในเชิงบวก ซึ่งตรงข้ามกับสุระกุลสุภามาลา (2549, น.98) ทำการวิจัยเรื่องความต้องการเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่ของเกษตรกรในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่พบว่าแหล่งความรู้เรื่องการปลูกสตอเบอรี่ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ วารสารทางการเกษตร เพื่อนบ้าน ผู้นำท้องถิ่น นิทรรศการ การฝึกอบรม/ประชุม/สาธิต เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ พนักงานบริษัทเอกชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่ของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

1) จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีความรู้อยู่ในประเด็นการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยวในระดับน้อย เกษตรกรควรเพิ่มความรู้ด้านการผลิตสตรอเบอรี่โดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรจะต้องเข้าใจในเรื่องความต้องการธาตุอาหารของพืชโดยการวิเคราะห์ความต้องการธาตุอาหารของพืช โดยอาศัยหมอดินอาสา อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ส่งเสริมการเกษตรในการช่วยวิเคราะห์เพื่อที่จะได้นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการให้ปุ๋ยแก่สตรอเบอรี่ และยังเป็นการลดต้นทุนในการผลิต

2) จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรยังมีความรู้เรื่องการคัดเลือกต้นไหลในระดับน้อยจึงควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกไหลปลอดโรค ในการเพาะปลูกเนื่องจากการนำต้นไหลที่ติดโรคมารปลูกในพื้นที่นั้น ผลผลิตที่ได้ก็จะไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ราคาผลผลิตก็จะต่ำส่งผลกระทบต่อเกษตรกรโดยตรง จึงควรเลือกไหลที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้และเป็นไหลที่สมบูรณ์

3) จากผลการวิจัยพบว่า การเข้าถึงแหล่งความรู้ของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย เกษตรกรควรจะต้องแสวงหาแหล่งความรู้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่องทางการอบรม โดยกรมส่งเสริมการเกษตรภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช(สตรอเบอรี่) เพื่อดำเนินการร่วมกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขึ้นใน หมู่ 5 ตำบลบ่อแก้ว เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอรี่ในพื้นที่ อีกช่องทางหนึ่งคือช่องทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทันสถานการณ์โลก

2. ข้อเสนอแนะต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

1) จากผลการวิจัยพบว่าแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุดคือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ดังนั้นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยอาศัยช่องทางการฝึกอบรมด้านข้อกำหนดและมาตรฐานการผลิตโดยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ซึ่งนับเป็นมาตรฐานสำคัญที่จะมีความจำเป็นอย่างมากต่อการเข้าถึงตลาดผู้บริโภค

2) จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีความรู้ในประเด็นการให้ปุ๋ยสตรอเบอรี่ควรมีการให้เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบวิเคราะห์ดินก่อนการเลือกไหลและความสำคัญของการใช้ต้นไหลที่ปลอดโรคอยู่ในระดับน้อย จึงควรใช้การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรโดยนำสื่อสารสนเทศมาประกอบในการถ่ายทอดความรู้ โดยเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมเพื่อที่เกษตรกรจะได้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้นจากการได้เห็น ได้สัมผัส และได้เรียนรู้จริง พร้อมทั้งควรประชาสัมพันธ์ช่องทางการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกษตรกรได้ทราบ

3) จากผลการวิจัยพบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่ของรัฐควรปลูกฝังให้ ยุวเกษตรกร และเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นลูกหลานของเกษตรกรตระหนักถึงโทษและอันตรายจากการใช้วัตถุอันตรายต่างๆ และควรแนะนำให้เกษตรกรหันมาใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

4) จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา การใช้วัตถุดิบทางการเกษตร การเก็บเกี่ยวและการคัดบรรจุ อยู่ในระดับน้อย นักส่งเสริมจึงมีความจำเป็นต้องติดตามตรวจสอบการจดบันทึกของเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ และเน้นย้ำให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการจดบันทึก โดยควรให้เกษตรกรบันทึกให้เป็นนิสัยต่อไป

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

1) จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรยังมีแหล่งความรู้จากสื่อบุคคล และสื่อมวลชนในระดับน้อย หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนควรให้ความสำคัญในด้านการสื่อสารถึงเกษตรกรทั้งจากสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อมวลชน ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ภายใต้ศูนย์เรียนรู้ต่างๆในพื้นที่ การดำเนินงานในหน่วยงานภาครัฐควรมีงบประมาณติดตามเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรในพื้นที่และควรรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคและตลาดผู้บริโภคเลือกซื้อผลผลิตสดหรือที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน(GAP)เพื่อที่จะเป็นมาตรการทางสังคมที่จะส่งผลให้เกษตรกรสนใจและถือปฏิบัติอย่างจริงจัง

2) จากผลการวิจัยพบว่าแหล่งความรู้จาก เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาลมีในระดับน้อย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการ สนับสนุนการจัดทำโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นงบประมาณ ได้แก่ อบรม ศึกษา ดูงาน หรือแม้แต่การเป็นหนึ่งในช่องทางการเรียนรู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมีมาเป็นการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนเพื่อที่หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนจะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการตลาดใช้สารเคมีอย่างยั่งยืนและเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์

2558, จาก [www.agriqua.doae.go.th/GAP_food_crop\(9001-2556\).pdf](http://www.agriqua.doae.go.th/GAP_food_crop(9001-2556).pdf)

ปรมะ สตะเวทิน. (2526). *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

สุระกุล สุภามาลา. (2549). *ความต้องการเทคโนโลยีการผลิตสตรอเบอรี่ของเกษตรกรในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิง. (2557). *แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่* (เอกสารอัดสำเนา)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

โสภา พิสมัย. (2543).ความคิดเห็นของพนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่มีต่อโครงการลาออกก่อนเกษียณอายุ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

เอกนรินทร์ปิ่นตะนา. (2550).ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปลูกสตอเบอรี่ ในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

อำนาจ ปาลาส. (2547). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสตอเบอรี่ของเกษตรกรในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

